

Poslovna etika 2023-2024.

Pobednik konkursa Etička dilema

Autor rada: **Dragana Stanisavljević**, učenica Ekonomske škole
"9. maj" u Sremskoj Mitrovici

Nastavnik-mentor: Vesna Popović

Rad:

Korist i/ili moral?

Ovo je pitanje vrednosti u modernom društvu. Kako se kaže, sve je pitanje izbora. Bitno je praviti izbor zbog kog ćemo biti ponosni, jer smo imali snage da savladamo iskušenja. U uvodnoj rečenici napomenimo da u mnogim situacijama nemoralan izbor izgleda kao isplativiji. Međutim, kako se stvari dalje odvijaju, ispostavi se da pre ili kasnije to rezultira realizacijom da bi etički ispravnijim izborom ipak više toga bilo sačuvano i dobijeno. U svetlu nedostatka sredstava za obnovu sportskog terena u školskom dvorištu, ponuda sponzorstva od strane lokalne kladionice izgleda kao primamljiva opcija. Međutim, dubljom analizom postaje jasno da je prihvatanje ovog sponzorstva neprihvatljivo iz više razloga. Ova situacija izaziva duboku dilemu s obzirom na moralne, etičke i praktične aspekte. Iako je obnova školskog terena korisna za školu i lokalnu zajednicu, uključivanje kladionice kao sponzora postavlja pitanja o moralnosti i dugoročnim posledicama. Postoje brojne longitudinalne studije koje nedvosmisleno povezuju kockanje sa negativnim ishodom, uključujući zavisnost, finansijske gubitke, mentalne probleme i socijalne disfunkcije. Činjenica da kladionica sponzorise školski teren može se tumačiti kao promocija aktivnosti koja je dokazano štetna za pojedince i društvo u celini. Objektivna naučna istraživanja neosporno potvrđuju negativne posledice kockanja na pojedince i društvo. Kladioničarsko sponzorstvo školskih terena ne može promeniti činjenice koje su potvrđene ovim istraživanjima, čime se jasno opravdava zabrana takvog sponzorstva radi zaštite mladih. Temeljni principi javnog zdravlja jasno podržavaju smanjenje ekspanzije mladih ljudi potencijalno štetnim aktivnostima poput kockanja. Sponzorisane škole od strane kladionice direktno protivreči ovim principima jer može povećati prihvatljivost kockanja među mladima i time povećati rizik od štetnih posledica po njihovo zdravlje. Međunarodne organizacije poput Svetske zdravstvene organizacije (SZO) i Evropske komisije jasno su definisale kockanje kao zdravstveni problem. S obzirom na to, ovo sponzorstvo nije u skladu sa preporukama i smernicama ovih uglednih institucija. Obrazovne institucije imaju moralnu obavezu da deluju u najboljem interesu svojih učenika. Dopuštanje kladionicama da sponzorise školske terene može se smatrati prekidom ove obaveze jer promoviše aktivnost koja nije u skladu sa obrazovnim ciljevima i vrednostima. Savremena doktrina društvene odgovornosti korporacija sve više prepoznaje važnost izbegavanja aktivnosti koje mogu štetiti zajednici ili njenim članovima. Sponzorisane

školskog terena od strane kladionice može se smatrati kršenjem ovih principa jer promoviše aktivnost koja može štetiti mladima i njihovoj zajednici. Razvojna psihologija pokazuje da su mladi ljudi posebno ranjivi na uticaje okoline i marketinške strategije. Prihvatanje pomenute ponude može manipulirati njihovim percepcijama i stavovima prema kockanju, što može imati dugoročne negativne posledice. Studije ekonomskih efekata kockanja jasno pokazuju da su finansijski troškovi i socijalne posledice kockanja veći od bilo kakvih kratkoročnih koristi koje bi moglo doneti ovo sponzorstvo. Ovo se može koristiti kao argument za ograničavanje ili zabranu takvog sponzorstva radi zaštite društva u celini. Kao odgovor na rastući problem problematičnog kockanja, brojne zemlje sprovode preventivne programe i politike usmerene na smanjenje dostupnosti i promocije kockanja među mladima. Školska saradnja sa kladionicom suprotstavlja se ovim naporima i može dovesti do povećanja problema sa kockanjem među mladima, što je neprihvatljivo iz perspektive javnog zdravlja i društvene stabilnosti.

Motiv sponzorstva može imati značaj jer može uticati na to kako se njihova ponuda tretira. Ako se smatra da je glavni motiv promocija u službi biznisa, to može uticati na stavove u vezi sa prihvatanjem sponzorstva. Ponuda bi se mogla prihvatiti kada normalizacija i promocija kladioničarskih aktivnosti ne bi bile uključene, što ovde nije slučaj. Kada je reč o motivu menadžmenta kladionice, sigurno je da za primarni cilj ima promovisanje svog brenda, uzevši u obzir uslove sponzorstva. Iako se može tvrditi da kladionica brine o dobrobiti mladih kroz podršku sportskim aktivnostima, ovo bi moglo biti sekundarno u odnosu na poslovne interese. Kroz dobrotvorne akcije, svojim navodnim dušebrižništvom bacaju pod tepih rizik od dugova, neodgovornog rukovođenja novcem i zavisnosti koji dolazi uz njihovu delatnost. Kladioničar ne osporava postojanje tih rizika, što je dovoljno da bi se donela odluka kojom se kladionica drži dalje od školstva. Predstavnik kladionice navodi da je klađenje izbor odraslih ljudi. Iako je tačno da je kockanje izbor odraslih ljudi, promovisanje kladioničarskog sponzorstva školskih terena može doprineti normalizaciji kockanja među mladima i stvaranju percepcije da je to prihvatljivo ponašanje. Ovo može dovesti do povećanja broja mladih koji se upuštaju u kockanje pre nego što su u stanju da razumeju potencijalne posledice ili da donesu informisane odluke o svojim aktivnostima. Stoga, iako je kockanje izbor odraslih, promocija kladioničarskog sponzorstva među mladima može imati ozbiljne negativne implikacije.

Naučna istraživanja pokazuju da su mladi znatno izloženi riziku od razvijanja problema sa kockanjem ako su u okruženju gde je ta aktivnost normalizovana ili prihvaćena, čemu bi ovo sponzorstvo s blagoslovom nastavnika nesumnjivo doprinelo. Ovo može stvoriti pritisak na mlade da se pridruže aktivnostima koje su štetne za njihovo mentalno zdravlje i finansijsku stabilnost. Takođe, uticaj vršnjaka može biti značajan, jer mladi često imitiraju ponašanje svojih prijatelja i onih kojima u tim godinama žele da se dodvore i da im dorastu u statusnom smislu. S obzirom na to da će takvih ličnosti sigurno biti ukoliko se ovo sponzorstvo realizuje, problem je jasan. Čak i da se mladima pruži preventivna edukacija o rizicima kockanja, ogroman procenat ciljane grupe pomenute edukacije neće to shvatiti ozbiljno zbog normalizacije u okruženju. Iako se promoviše odgovorno kockanje, istraživanja pokazuju da mladi ljudi često nisu dovoljno informisani o rizicima kockanja i da su posebno ranjivi na reklame i marketinške strategije kockarskih kompanija. Stoga, sponzorstvo školskih terena od strane kladionica može dodatno izložiti mlade riziku od problema sa kockanjem.

Služenje sportskim velikanima ne pomaže mnogo. Sportski velikani mogu biti pristalice kladioničarskog sponzorstva zbog finansijskih interesa ili ličnih veza sa kladioničarskom industrijom. Međutim, njihova podrška ovom sponzorstvu može se smatrati konfliktom interesa jer stavlja finansijske dobitke iznad moralnih i etičkih principa, posebno kada je u pitanju dobrobit mladih ljudi i integritet obrazovnih institucija. U ovom delu argumentacije potencijalnog sponzora možemo uočiti samo društveno poražavajuću činjenicu da su sportski velikani svoje ime položili u promociju tako diskutabilne delatnosti. Pristup situaciji koji zagovara predstavnik roditelja, koji se fokusira na nedostatak sredstava i praktične koristi od obnove terena, predstavlja pragmatičan pristup koji se usredsređuje na trenutne potrebe i ograničenja. Sa druge strane, nastavnik škole sugeriše razmatranje šire slike i opštih rizika približavanja kladionice školama. Ovo naglašava važnost razumevanja dugoročnih implikacija odluke i njenog uticaja na moralne i pedagoške vrednosti škole. Prihvatanje sponzorstva od kladionice može narušiti integritet škole i stvoriti nepovoljno okruženje za mlade koji su podložni uticaju. Predstavnik saveta roditelja navodi da druge šanse neće biti ukoliko se propusti ova. Alternative uvek postoje, a to što nisu prinete na tacni kao ovo sponzorstvo ne znači da treba da se prihvati bilo šta. Stoga, preispitivanje alternativnih izvora finansiranja postaje ključno. Umesto da se oslonimo na sponzorstvo od kladionice, treba istražiti druge mogućnosti koje ne uključuju moralno sporno partnerstvo. Na primer, saradnja sa lokalnim preduzetnicima, organizacijama civilnog društva ili aplikacija za prikupljanje donacija mogla bi biti održivija opcija. Prihvatanje ponuđenog sponzorstva dovelo bi do normalizacije problematične delatnosti. Takav potez osnovne škole mogao bi dati privid normalnosti i zakonitosti aktivnostima kladionice, što može uticati na decu da percipiraju kockanje kao društveno prihvatljivo ponašanje. Ovo može značajno doprineti normalizaciji kockarske zavisnosti i neodgovornog upravljanja novcem.

Naravno, biće i argumenata koji govore da dete nosi vaspitanje iz kuće i da neće podleći porocima ukoliko je tako vaspitano. Deca kreću u školu u relativno ranom dobu. Provode okvirno 9 meseci godišnje u školi koja je obrazovno-vaspitna ustanova. Škola takođe ima veliki uticaj u građenju ličnosti deteta, s obzirom na to da ogroman deo svog budno provedenog vremena provode u školi.

Iako kladioničarsko sponzorstvo može pružiti finansijsku podršku, istraživanja pokazuju da dugoročni troškovi problema sa kockanjem, uključujući lečenje zavisnosti i socijalne posledice, mogu daleko nadmašiti kratkoročne koristi od finansiranja. Takođe, postoji zabrinutost da bi zavisnost od kockanja među mladima mogla dovesti do smanjenja produktivnosti i povećanja troškova za društvo.

Istina je da kladioničarsko sponzorstvo može povećati vidljivost sportova, ali to može dovesti do percepcije da su sportska takmičenja i rezultati važni samo zbog klađenja, umesto zbog samog sportskog duha i zdravog takmičenja. Ovo može podstaći nezdrave obrasce ponašanja među mladima, uključujući fokusiranje na rezultate umesto na učenje i razvoj ličnih veština. Promocija kladionice u okviru škole udarila bi savršenu kontru na stavove obrazovnog sistema. Umesto podsticanja vrednosti rada i obrazovanja, ovo sponzorstvo može stvoriti uverenje da su finansijski problemi rešivi putem kockarske sreće, što je striktno nepoželjno u vaspitnom kontekstu. Mogao bi se izazvati u mladima pozitivan doživljaj te aktivnosti, što može dovesti do kockarske zavisnosti u budućnosti. Ovo predstavlja ozbiljan rizik u mentalnom zdravlju i svesti mladih ljudi i može imati dugoročne posledice na njihovu dobrobit. Najbolje bi bilo

tražiti alternativne izvore finansiranja za obnovu terena, kako bi se izbeglo povezivanje sa kladionicom. Potrebne su alternative koje ne bi kompromitovale moralne vrednosti škole i zajednice. Odbijanje sponzorstva od kladionice za obnovu sportskog terena predstavlja etički ispravnu odluku. Ovo će osigurati da škola ostane dosledna svojim vrednostima, zaštititi dobrobit mladih i sačuvati integritet kao obrazovna institucija. Istovremeno, poslaće snažnu poruku o važnosti etičkog integriteta i odgovornog ponašanja, čime se gradi zdrava i moralno odgovorna zajednica.

Konačno, napomenula bih da je moje lično mišljenje da škola kao obrazovno-vaspitna ustanova treba da čini sve kako bi branila svoja moralna načela. Prihvatanje ovog sponzorstva bilo bi licemerno od strane članova školskog odbora jer bi se njihovi moralni principi direktno kosili sa njihovim postupcima, a narušilo bi školski sistem vrednosti koji bi ovim činom bio nepovratno demantovan.

U zaključku, sagledavanje sponzorstva od kladionice iz etičke perspektive zahteva promišljeno razmatranje svih aspekata problema. Prihvatanje sponzorstva može imati kratkoročne koristi, ali dugoročne posledice na integritet škole i dobrobit mladih su neizvesne. Stoga, odluka o odbijanju sponzorstva od kladionice predstavlja etički odgovoran izbor koji treba podržati radi očuvanja moralnih vrednosti i dobrobiti mladih.